Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

22. november 2012 *

Eelotsusetaotlus — Euroopa ühine varjupaigasüsteem — Direktiiv 2004/83/EÜ — Pagulas- või täiendava kaitse seisundi saamise miinimumnõuded — Artikli 4 lõike 1 teine lause — Liikmesriigi koostöö taotlejaga tema taotlusele lisatud asjakohaste tõendite hindamiseks — Ulatus — Pagulasseisundi tunnustamise taotluse rahuldamata jätmise järel täiendava kaitse seisundi taotluse läbivaatamise siseriikliku menetluse nõuetekohasus — Põhiõiguste tagamine — Õigus olla ära kuulatud

Kohtuasjas C-277/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Courti (Iirimaa) 1. juuni 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. juunil 2011, menetluses

M.M.

versus

Minister for Justice, Equality and Law Reform,

Ireland,

Attorney General,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel (ettekandja) ja M. Berger,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik K. Sztranc-Sławiczek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 28. märtsi 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— M.M., esindajad: P. O'Shea ja I. Whelan, *BL*, *solicitor* B. Burnsi volitusel,

— Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan, keda abistas *barrister* D. Conlan Smyth,

— Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek ja J. Vláčil,

— Saksamaa valitsus, esindaja: N. Graf Vitzthum,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

— Ungari valitsus, esindajad: Z. Fehér Miklós, K. Szíjjártó ja Z. Tóth,

— Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja M. Noort,

— Poola valitsus, esindaja: M. Szpunar,

— Rootsi valitsus, esindaja: K. Petkovska,

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Condou-Durande ja M. Wilderspin,

olles 26. aprilli 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta (ELT L 304, lk 2; ELT eriväljaanne 19/07, lk 96) artikli 4 lõike 1 tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus on esitatud kohtuvaidluses, kus ühelt poolt M.M: ja teiselt poolt Minister for Justice, Equality and Law Reform (justiits-, võrdõiguslikkuse ja õigusreformi minister, edaspidi „justiitsminister”), Iirimaa ja Attorney General (peaprokurör) vaidlevad küsimuses, kas selle täiendava kaitse seisundi taotluse menetlus, mille M.M. esitas pärast seda, kui tema pagulasseisundi tunnustamise taotlus oli jäetud rahuldamata, oli nõuetekohane.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Euroopa Liidu põhiõiguste harta

3 Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artikli 41 „Õigus heale haldusele” lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Igaühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul.

2. See õigus kätkeb:

a) igaühe õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada;

b) igaühe õigust tutvuda teda puudutavate andmetega, võttes samal ajal arvesse konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve;

c) asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid.”

4 Harta artikli 47 teine lõik näeb ette, et igaühel on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. See artikkel täpsustab, et igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud. Harta artikli 48 lõige 2 sätestab, et iga süüdistatava õigus kaitsele on tagatud.

5 Harta artikli 51 lõike 1 kohaselt on harta sätted ette nähtud liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral.

Euroopa ühine varjupaigasüsteem

6 Euroopa Ülemkogu püstitas Strasbourgis 8. ja 9. detsembril 1989 eesmärgi ühtlustada liikmesriikide varjupaigapoliitika.

7 Euroopa Ülemkogu 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta Tampere istungi järeldused näevad eeskätt ette sellise Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise, mis põhineb Genfis 28. juulil 1951 alla kirjutatud pagulasseisundi konventsiooni (*Recueil des traités des Nations Unies*, 189. kd, lk 150, nr 2545 (1954), edaspidi „Genfi konventsioon") – mis jõustus 22. aprillil 1954 – täielikul ja üldisel kohaldamisel. Seda konventsiooni on täiendatud New Yorgis 31. jaanuaril 1967 alla kirjutatud pagulasseisundi protokolliga (edaspidi „1967. aasta protokoll"), mis jõustus 4. oktoobril 1967.

8 Kõik liikmesriigid on Genfi konventsiooni ja 1967. aasta protokolli osalisriigid. Euroopa Liit ei ole ei nende osaline, kuid ELTL artikli 78 lõige 1 ja harta artikkel 18 näevad ette, et varjupaigaõigus on tagatud eeskätt selle konventsiooni ja 1967. aasta protokolli kohaselt.

9 EÜ asutamislepingusse lisati 2. oktoobri 1997. aasta Amsterdami lepinguga artikkel 63, mis andis Euroopa Liidu Nõukogule õiguse pärast Euroopa Parlamendiga nõupidamist võtta meetmed, mille Euroopa Ülemkogu oli Tamperes ette pannud.

10 Sellel õiguslikul alusel võeti vastu direktiiv 2004/83 ning nõukogu 1. detsembri 2005. aasta direktiiv 2005/85/EÜ liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta (ELT L 326, lk 13).

11 Lissaboni lepingu jõustumisest alates näeb ELTL artikkel 78 ette Euroopa ühise varjupaigasüsteemi loomise.

12 Direktiivid 2004/83 ja 2005/85 näevad põhjenduses 1 ette, et ühine varjupaigapoliitika, sealhulgas Euroopa ühine varjupaigasüsteem on osa liidu eesmärgist luua järk-järgult vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, mis on avatud isikutele, kes neist sõltumatute asjaolude tõttu taotlevad õiguspäraselt kaitset Euroopa Ühenduses. Lisaks viidatakse nende õigusaktide põhjenduses 2 Euroopa Ülemkogu Tampere istungi järeldustele.

13 Direktiivid 2004/83 ja 2005/85 märgivad vastavalt nende põhjendustes 10 ja 8, et neis direktiivides austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid.

Direktiiv 2004/83

14 Direktiivi 2004/83 artikli 1 kohaselt on selle direktiivi eesmärk esiteks sätestada kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute rahvusvahelist kaitset vajavateks isikuteks kvalifitseerimise miinimumnõuded ning teiseks sätestada antava kaitse sisu.

15 Nimetatud direktiivi artikli 2 kohaselt kasutatakse järgmisi mõisteid:

„a) *rahvusvaheline kaitse* – punktides d ja f määratletud pagulasseisund ja täiendava kaitse seisund;

[…]

c) *pagulane* – kolmanda riigi kodanik, kes põhjendatud kartuse tõttu rassilise, usulise, rahvusel, poliitilistel vaadetel või teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumisel põhineva tagakiusamise ees viibib väljaspool kodakondsuse riiki ja ei saa või kõnealuse kartuse tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla […];

d) *pagulasseisund* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnustamine pagulasena liikmesriigi poolt;

e) *täiendava kaitse nõuetele vastav isik* – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes ei kvalifitseeru pagulaseks, kuid kellega seoses on ilmnenud põhjendatud alus arvata, et asjaomane isik seisaks oma päritoluriiki või kodakondsuseta isiku puhul varasema alalise elukoha riiki tagasipöördumisel silmitsi reaalse ohuga kannatada tõsist kahju vastavalt artiklile 15 […], kes ei saa või kõnealuse ohu tõttu ei taha anda ennast nimetatud riigi kaitse alla;

f) *täiendava kaitse seisund* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku tunnustamine liikmesriigi poolt täiendava kaitse nõuetele vastava isikuna;

g) *rahvusvahelise kaitse taotlus* – kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku taotlus kaitse saamiseks liikmesriigilt, mida võib käsitada pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi taotlemisena […]

[…].”

16 Direktiivi 2004/83 II peatüki „Rahvusvahelise kaitse taotluste hindamine” artikkel 4 „Faktide ja asjaolude hindamine” sätestab:

„1. Liikmesriigid võivad lugeda taotleja kohuseks esitada niipea kui võimalik kõik elemendid, mis on vajalikud rahvusvahelise kaitse taotluse põhjendamiseks. Koostöös taotlejaga on liikmesriigi kohus hinnata taotluse asjaomaseid elemente.

2. Lõikes 1 osutatud elemendid koosnevad taotleja avaldustest ning kõigist taotleja käsutuses olevatest dokumentidest taotleja vanuse, tausta, sealhulgas asjaomaste sugulaste tausta, identiteedi, kodakondsus(t)e, varasema elukoha riigi/riikide ja koha/kohtade, varasemate varjupaigataotluste ja reisimarsruutide kohta, isikutunnistustest ja reisidokumentidest, ning rahvusvahelise kaitse taotlemise põhjustest.

3. Rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamine peab toimuma individuaalsetel alustel ning selle käigus arvestatakse järgmist:

a) kõik asjaomased faktid, mis on seotud päritoluriigiga taotluse asjus otsuse langetamise ajal; sealhulgas päritoluriigi õigusnormid ja nende kohaldamise viis;

b) taotleja esitatud asjaomased avaldused ja dokumendid, sealhulgas teave selle kohta, kas taotlejale on saanud või võib saada osaks tagakiusamine või tõsine kahju;

c) taotleja individuaalne positsioon ja isiklikud asjaolud, sealhulgas sellised tegurid nagu taust, sugu ja vanus, et hinnata, kas taotleja suhtes toime pandud või võimalikud aktid annavad taotleja isiklikest asjaoludest lähtudes välja tagakiusamise või tõsise kahju mõõdu;

d) kas taotleja tegevus pärast päritoluriigist lahkumist seondus rahvusvahelise kaitse taotlemiseks vajalike tingimuste loomise ainu- või põhieesmärgiga, et hinnata, kas kõnealune tegevus põhjustab nimetatud riiki tagasipöördumisel taotleja tagakiusamise või talle tõsise kahju tekitamise;

e) kas on võimalik mõistlikult eeldada, et taotleja annab ennast teise riigi kaitse alla, mille kodakondsust ta saab tõendada.

4. Asjaolu, et taotlejale on juba osaks saanud tagakiusamine või tõsine kahju või tagakiusamise või tõsise kahju otsene ähvardus, on arvestatav märk taotleja põhjendatud tagakiusamishirmu või tõsise kahju kannatamise reaalse ohu kohta, kui puudub mõjuv põhjus arvata, et kõnealune tagakiusamine või tõsine kahju ei kordu.

5. Kui liikmesriigid kohaldavad põhimõtet, mille kohaselt on taotleja kohustatud põhjendama rahvusvahelise kaitse taotlust ja kui taotleja väidete aspekte ei toeta dokumentaalsed või muud tõendid, ei vaja need aspektid kinnitamist, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) taotleja on teinud tõsiseid jõupingutusi oma taotluse põhjendamiseks;

b) esitatud on kõik taotleja käsutuses olevad asjaomased elemendid ja antud rahuldav selgitus muude asjaomaste elementide võimaliku puudumise kohta;

c) taotleja väited on osutunud sidusateks ja usutavateks ning need ei ole vastuolus taotleja juhtumiga seotud olemasoleva konkreetse ja üldise teabega;

d) taotleja on taotlenud rahvusvahelist kaitset nii vara kui võimalik, välja arvatud juhul kui taotleja suudab esitada hea põhjuse miks ta seda ei teinud; ja

e) taotleja üldine usaldusväärsus on kindlaks tehtud.”

Direktiiv 2005/85

17 Direktiiv 2005/85 kehtestab pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuded. Lisaks täpsustab see varjupaigataotlejate õigusi.

18 Nimetatud direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt kohaldatakse seda direktiivi kõigile varjupaigataotlustele, mis on esitatud liikmesriigi territooriumil.

19 Nimetatud artikli 3 lõige 3 sätestab:

„Kui liikmesriigid kasutavad menetlust või kehtestavad menetluse, kus varjupaigataotlusi vaadatakse läbi nii Genfi konventsioonil põhinevate taotlustena kui muud liiki rahvusvahelise kaitse taotlustena, mis on määratletud direktiivi 2004/83 […] artiklis 15, kohaldavad nad käesolevat direktiivi kogu menetluse vältel.”

20 Direktiivi 2005/85 II peatükk „Üldpõhimõtted ja tagatised” kehtestab menetluse miinimumnõuded ja varjupaigataotleja tagatised. See peatükk hõlmab artikleid 6–22.

21 Artikkel 8 määratleb taotluse läbivaatamise konkreetsed nõuded.

22 Artikkel 9 kehtestab varjupaigataotlusi läbivaatava asutuse otsustele esitatavad nõuded.

23 Artikkel 10 loetleb varjupaigataotleja tagatised.

24 Artikkel 12 näeb ette taotleja õiguse, et teda küsitletakse isiklikult enne otsuse tegemist, ja artikkel 13 täpsustab sellele küsitlusele esitatavad nõuded.

25 Artikli 14 kohaselt tuleb iga isikliku küsitluse kohta koostada kirjalik aruanne, millega varjupaigataotlejal on õigus õigeaegselt tutvuda.

26 Direktiivi 2005/85 III peatükk määratleb esimese astme menetluse eeskirjad.

27 Nimetatud direktiivi V peatükk „Apellatsioonimenetlus” sisaldab vaid üht artiklit, nimelt artiklit 39, mille lõike 1 kohaselt on varjupaigataotlejal õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtumenetluses, mis on algatatud eelkõige tema varjupaigataotluse kohta tehtava otsuse peale.

Siseriiklik õigus

28 Iirimaal tuleb rahvusvahelise kaitse saamise osas eristada kaht liiki taotlusi:

— esiteks varjupaigataotlus, ja kui selle suhtes tehakse eitav otsus, siis

— teiseks täiendava kaitse seisundi taotlus.

29 Mõlemad taotlused vaadatakse nimetatud liikmesriigis läbi erinevates menetlustes, mis järgnevad üksteisele.

30 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et siseriiklikud õigusnormid, mis reguleerivad varjupaigataotluste läbivaatamist, sisalduvad peamiselt 1996. aasta Refugee Actis (pagulaste seadus; edaspidi „1996. aasta seadus”).

31 Varjupaigataotluste läbivaatamine toimub mitmes etapis, mis on järgmised:

— huvitatud isik esitab taotluse Office of the Refugee Applications Commissionerile (varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutava voliniku talitus; edaspidi „ORAC”);

— taotleja peab täitma küsimustiku;

— ORAC töötaja vestleb taotlejaga isiklikult;

— ORAC koostab ministrile aruande, mis sisaldab ettepanekut selle kohta, kas taotleja tuleks tunnistada pagulaseks või mitte;

— kui aruanne sisaldab negatiivset ettepanekut, võib selle kohta esitada vaide Refugee Appeals Tribunal’ile (varjupaigataotlejate edasikaebusi läbivaatav kohus), mis tavaliselt koosneb ühestainsast kohtunikust, kes teeb otsuse, millega ORAC ettepanek kas kinnitatakse või lükatakse tagasi;

— minister teeb järgmise otsuse:

  — kui ORAC ettepanek või Refugee Appeals Tribunali otsus on heakskiitev, siis annab ta pagulasseisundi;

  — kui ettepanek on negatiivne, siis võib ta seda järgida, ent tal on siiski kaalutlusõigus selle seisundi andmiseks;

— kui minister lükkab varjupaigataotluse tagasi, peab teade ministri kavatsuse kohta taotleja välja saata sisaldama teavet, et taotlejal on õigus taotleda viieteistkümne päeva jooksul täiendavat kaitset.

32 Pagulasseisundi andmisest keeldumise otsuse peale võib esitada kohtusse tühistamiskaebuse.

33 Täiendava kaitse taotluste läbivaatamise korda reguleerib ministri 9. oktoobri 2006. aasta määrus täiendava kaitse saamiseks kvalifitseerumise kohta Euroopa Ühendustes (European Communities (Eligibility for Protection) Regulations 2006; edaspidi „2006. aasta määrus"), millega muu hulgas võeti siseriiklikusse õigusesse üle direktiiv 2004/83.

34 Täiendava kaitse taotluse esitamiseks kasutab huvitatud isik vormi, mille näidis on toodud 2006. aasta määruse lisas.

35 Kõnealune määrus ei sisalda ühtegi sätet, mille kohaselt tuleks täiendava kaitse taotleja tema taotluse läbivaatamise käigus ära kuulata.

36 Kõnealune 2006. aasta määrus ei sisalda ka menetlusnorme, mida võiks pidada direktiivi 2004/83 artikli 4 kõike 1 teises lauses sätestatud nõude rakendamiseks.

37 Minister teeb täiendava kaitse taotluse suhtes põhjendatud otsuse, millega see taotlus kas rahuldatakse või jäetakse rahuldamata.

38 Taotluse rahuldama jätmise otsuse peale võib esitada kohtusse tühistamiskaebuse.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

39 M.M. on tutsi päritolu Rwanda kodanik, kes 1. mail 2008 taotles varjupaika Iirimaal.

40 Oma taotluse põhjenduseks väidab M.M., et päritoluriiki tagasipöördumise korral võidakse ta sõjakohtu alla anda 1994. aasta genotsiidi uurimisviiside avaliku kritiseerimise eest. Ta kinnitab, et see genotsiid puudutas teda tõsiselt, kuna tema vanemad, kolm venda ja üks õdedest mõrvati.

41 Seoses oma isikliku olukorraga märgib ta, et pärast Rwanda riiklikus ülikoolis õigusteaduse diplomi saamist 2003. aastal üritas ta saada tööd Rwanda Vabariigi avalikus teenistuses, kuid hoolimata oma erialasest ettevalmistusest oli ta ainuke oma lõpukursuselt, keda avalikku teenistusse ei võetud. Selle asemel sunniti teda vastu võtma madalamat ametikohta sõjaväe prokuratuuris, allutades teda niisiis sõjaõiguse sunnile, mis kujutas endast püüet teda vaikima sundida ning takistada avaldamast teavet genotsiidi kohta, mis võib ametivõimudele kaasa tuua ebameeldivusi. Lisaks soovitati tal tungivalt mitte protesteerida, ja ta väidab, et üks sõjaväelane tapeti, kuna ta hakkas genotsiidi uurimise teostamise kohta ebamugavaid küsimusi esitama.

42 M võeti 2006. aasta juunis vastu ühe Iirimaa ülikooli õigusteaduskonna õigusteaduse magistriõppesse (LLM). Selleks anti talle 2006. aasta septembris õpilasviisa ja pärast diplomi saamist 2007. aasta novembris tegi ta vastuvõtvas liikmesriigis sõjakuritegude ja genotsiidialast uurimistööd.

43 Veidi enne oma viisa lõppu taotles M.M. Iirimaal varjupaika. See taotlus lükati tagasi, kuna tema kinnitusi tema tagakiusamise kohta Rwandas ei peetud usaldusväärseks. ORAC tegi 30. augustil 2008 negatiivse ettepaneku ja see kinnitati Refugee Appeals Tribunali 28. oktoobri 2008. aasta otsusega. Ministri otsus jätta varjupaigataotlus rahuldamata tehti huvitatud isikule teatavaks 2008. aasta detsembris.

44 M esitas 31. detsembril 2008 täiendava kaitse taotluse, täites selleks Iiri seaduses ette nähtud küsimustiku.

45 Minister lükkas selle taotluse 24. septembri 2010. aasta otsusega tagasi. Ta põhjendas oma otsust peamiselt oma eelmise, 2008. aasta otsusega, millega jäeti rahuldamata huvitatud isiku varjupaigataotlus, kuna selles asuti seisukohale, et viimati nimetatu ei olnud esitanud piisavalt põhjendusi tõendamaks, et teda ähvardab oma päritoluriigis tõsine oht, ja kuna olid tekkinud suured kahtlused tema väidete usutavuse kohta.

46 Ministri viimati nimetatud otsuse peale esitas M.M. 6. jaanuaril 2011 High Courtile (ülemkohus) tühistamiskaebuse, milles ta vaidlustas tema täiendava kaitse taotluse rahuldamata jätmise õiguspärasuse, väites et tema taotluse läbivaatamise menetlus ei olnud kooskõlas liidu õigusega.

47 Ta väidab, et Iirimaa ei ole mitte ainult jätnud üle võtmata direktiivi 2004/83 ja eelkõige selle artikli 4 lõike 1 teist lauset ja artikli 4 lõiget 2 ning artikli 4 lõike 3 esimest osa, vaid ka minister on kõnealusel juhul M.M. esitatud täiendava kaitse taotluse läbivaatamisel rikkunud teatavaid liidu õigusnorme.

48 Ta märgib, et haldusmenetluse läbiviimisel kohaldatav õigluse põhimõte hõlmab eelkõige kaitseõiguste tagamist.

49 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb M.M. sõnul, et mis tahes menetlus, kus võidakse teha isiku huve kahjustav lahend, eeldab õigust olla ära kuulatud, mis on liidu õiguse üldpõhimõte, ja seda ka erieeskirjade puudumisel; see eeldab, et huvitatud isikule antakse tegelikult võimalus esitada tulemuslikult oma seisukohad asjaolude kohta, mille alusel haldusasutus oma otsuse teha kavatseb. Sama põhimõte sisaldub nüüdsest ka hartas.

50 Nimetatud põhimõtteid silmas pidades tähendab direktiivi 2004/83 artikli 4 lõike 1 teises lauses sätestatud koostöökohustus M.M. arvates seda, et minister on kohustatud varjupaigataotlejale teatama tema taotluse läbivaatamise tulemused enne lõpliku otsuse tegemist, et viimati nimetatu saaks esitada oma märkused kavandatava otsuse nende asjaolude kohta, mille tõttu taotlus võidakse tagasi lükata, ja esitada kõik sel ajal kättesaadavad dokumendid või muud argumendid, mis võivad kummutada pädeva siseriikliku asutuse seisukoha, ning pöörata tema tähelepanu kõigile asjakohastele küsimustele, millega ta ei ole nõuetekohaselt arvestanud.

51 Käesoleval juhul ei ole tema sõnul vaidlust selles, et täiendava kaitse taotluse läbivaatamise käigus ei kuulatud M.M.-i üldse ära. Pealegi ei teavitatud teda selle taotluse menetlemise ajal kunagi sellest, milliseid asjaolusid pidas minister asjakohaseks, kui ta tegi täiendava kaitse seisundi andmisest keeldumise otsuse, ning talle ei teatatud otsuse tegemise tähtpäeva. Lisaks piirdus minister selle otsuse tegemisel väga suures osas viitega põhjendustele, mis olid toodud varasemas M.M. varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuses. Peale selle ei antud huvitatud isikule võimalust osa võtta kohtuistungist menetluses, milles lahendati tema kaebust varjupaigataotluse tagasilükkamise otsuse peale, põhjendusel, et ta ei esitanud kohe pärast oma Iirimaale saabumist vastavasisulist taotlust, ja talle ei antud võimalust esitada selle asjaolu põhjenduseks veenvaid selgitusi.

52 Pädevad Iiri ametiasutused märgivad, et sellist täiendava kaitse seisundi andmise taotlust, nagu käesolevas asjas, ei vaadata läbi isoleeritult, vaid „taotleja ja ametiasutuse tiheda suhtlemise käigus", arvestades et sellist taotlust hinnatakse tingimata pärast varjupaigataotluse läbivaatamist – kui varjupaiga andmisest on keeldutud –, mille käigus huvitatud isiku märkused on tegelikult ära kuulatud ja ta on vastanud üksikasjalikule küsimustikule. Pärast asjaomase taotluse esitamist on menetlus siiski „uuriv ja mitte võistlev". Niisiis on direktiivi 2004/83 artikli 4 lõike 1 teises lauses sätestatud koostöökohustus seotud üksnes taotlusele selle põhjenduseks lisatud asjakohaste tõendite hindamisega ega puuduta mingil viisil otsustusmenetlust. Pealegi on enamusel juhtudel täiendava kaitse taotluse kohta koostatud toimik täpselt sama kui see, mis esitati juba varjupaigataotluse raames, või vähemalt suures osas samasugune ja igal juhul antakse hinnang igasugusele uuele teabele.

53 Sisuliselt põhjendati M.M.-le rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumist asjaoluga, et tema väited ei ole usutavad, mida kinnitab asjaolu, et ta esitas oma mõlemad taotlused märkimisväärse viivitusega võrreldes kuupäevaga, kui ta saabus Iirimaa territooriumile.

54 High Court kahtleb, et M.M. väidetega saaks nõustuda. Nagu ta on juba oma praktikas korduvalt direktiivi 2004/83 sõnastuse ja ülesehituse osas otsustanud, ning nagu tuleneb direktiivi vastuvõtmise ajal valitsenud olukorrast, ei saa sellist täiendava kaitse taotluse läbivaatamise menetlust nagu see, mille üle käesoleval juhul käib eelotsusetaotluse esitanud kohtu vaidlus, pidada vigaseks selle direktiivi artikli 4 lõike 1 teises lauses sätestatud nõudest lähtudes.

55 Sellegipoolest ilmneb ühest Raad van State (Madalmaade kõrgeim halduskohus) otsusest, et Madalmaade Kuningriigis teavitatakse taotlejat juhul, kui pädev asutus kavatseb varjupaigataotluse tagasi lükata, tagasilükkamise põhjustest ja tal on võimalus esitada oma kirjalik seisukoht määratud tähtaja jooksul.

56 Neil asjaoludel otsustas High Court menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

„Kui taotleja esitab pärast pagulasseisundi tunnustamata jätmist täiendava kaitse taotluse ja see taotlus kavatsetakse tagasi lükata, siis kas liikmesriigile direktiivi 2004/83 […] artikli 4 lõikes 1 [teises lauses] kehtestatud nõue teha taotlejaga koostööd näeb ette, et kõnealuse liikmesriigi ametiasutused peavad taotlejale esitama taotluse läbivaatamise tulemused enne lõpliku otsuse tegemist, et ta saaks esitada oma märkused kavandatava otsuse nende aspektide kohta, mille tõttu taotlus võidakse tagasi lükata?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

57 Selleks et vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele, tuleb kõigepealt meenutada, et direktiivi 2004/83 artikli 4 lõiget 1 saab küll kohaldada põhikohtuasjas käsitletavale taotlusele, millega soovitakse saada täiendava kaitse seisundit.

58 Nimelt viitavad nii kõnealuse sätte sõnastus kui ka peatüki pealkiri, kus kõnealune säte asub, et see säte käsitleb „rahvusvahelise kaitse taotlusi”.

59 Samas ilmneb direktiivi 2004/83 artikli 2 punktidest a ja g, et *rahvusvahelise kaitse* all mõistetakse pagulasseisundit ja täiendava kaitse seisundit ja *rahvusvahelise kaitse taotluse* all taotlust, mida võib käsitada nii pagulasseisundi kui ka täiendava kaitse seisundi taotlemisena.

60 Sellegipoolest ei saa nõustuda M.M. väitega, mis puudutab direktiivi 2004/83 artikli 4 lõike 1 teises lauses sätestatud selle koostöö ulatust, mida asjaomane liikmesriik peab taotlejaga tegema, et see eeskiri kohustab täiendava kaitse taotluse läbivaatamiseks pädevat siseriiklikku ametiasutust teavitama taotlejat enne taotluse suhtes negatiivse otsuse tegemist ja seega pärast seda, kui sama isiku varjupaigataotlus on eelnevalt juba rahuldamata jäetud, neist asjaoludest, mille alusel ametiasutus oma otsuse teha kavatseb, ning kohustab teda küsima huvitatud isiku seisukoha nende kohta.

61 Tuleb asuda seisukohale, et kõnealuse sätte sõnastusest ei saa mingil moel sedalaadi kohustust tuletada. Kui liidu seadusandja oleks tahtnud liikmesriikidele seada selliseid kohustusi, nagu väidab M.M., siis oleks ta tingimata seda sõnaselgelt täpsustanud.

62 Veelgi enam, sedalaadi koostöökohustus ei oleks kooskõlas selle seadusandja loodud süsteemiga rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamiseks.

63 Nagu ilmneb direktiivi 2004/83 artikli 4 pealkirjast, käsitleb see „faktide ja asjaolude hindamist”.

64 Tegelikult toimub see „hindamine” kahes eraldiseisvas etapis. Esimene etapp puudutab nende faktiliste asjaolude esitamist, mis võivad taotluse põhjendamisel olla tõendiks, samas kui teises etapis toimub nende tõendite õiguslik hindamine, mis seisneb otsustamises, kas käsitletavat juhtumit iseloomustavaid asjaolusid arvesse võttes saab pidada täidetuks direktiivi 2004/83 artiklites 9 ja 10 või 15 sätestatud rahvusvahelise kaitse andmise tingimused.

65 Kuigi käsitletava direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt on tavaliselt taotleja kohuseks esitada kõik elemendid, mis on vajalikud tema taotluse põhjendamiseks, peab asjaomane liikmesriik siiski tegema taotlejaga koostööd siis, kui ta määrab kindlaks, millised tõendid on taotluse puhul asjassepuutuvad.

66 Selline liikmesriikidele pandud koostöönõue tähendab niisiis täpsemalt seda, et ükskõik mis põhjusel ka rahvusvahelise kaitse taotleja esitatud tõendid ei ole täielikud, aja- või asjakohased, peab asjaomane liikmesriik selles menetlusetapis tegema taotlejaga aktiivset koostööd, et võimaldada kõigi taotluse põhjenduseks vajaminevate tõendite kokkukogumine. Lisaks võib liikmesriigil olla lihtsam saada juurdepääs teatud liiki dokumentidele kui taotlejal.

67 Lisaks sellele on eelmises punktis esitatud tõlgendus kooskõlas direktiivi 2005/85 artikli 8 lõike 2 punktiga b, mille kohaselt liikmesriigid tagavad, et üldise olukorra kohta varjupaigataotluse esitanud isikute päritoluriikides ning vajadusel transiidiriikides hangitakse täpset ja ajakohast teavet.

68 Seega ei ole kahtlust, et direktiivi 2004/83 artikli 4 lõige 1 puudutab üksnes käesoleva otsuse punktis 64 mainitud esimest etappi, mille käigus määratletakse need faktid ja asjaolud, mis sobivad varjupaigataotlust põhjendavateks tõenditeks.

69 Seevastu on selge, et M.M. esitatud väide puudutab käesoleva kohtuotsuse samas punktis mainitud teist etappi, milles antakse hinnang taotluse põhjendamiseks esitatud tõenditest tulenevate järelduste kohta, mis määravad kindlaks, kas need tõendid tõepoolest vastavad taotletud rahvusvahelise kaitse andmise tingimustele.

70 Samas kuulub varjupaigataotluse põhjendatuse hindamine üksnes pädeva siseriikliku ametiasutuse pädevusse, kuna selles menetlusetapis ei ole asjakohane direktiivi 2004/83 artikli 4 lõike 1 teises lauses sätestatud nõue, et see ametiasutus peab tegema koostööd taotlejaga.

71 Tuleb lisada, et loogiliselt võttes ei saa koostöökohustusel olla direktiivi 2004/83 raames sellist ulatust, nagu soovib M.M.

72 Nimelt selle direktiivi sisu ja eesmärki silmas pidades on selle direktiivi ainsaks esemeks esiteks määrata kindlaks kõigi liikmesriikide jaoks põhitingimused, millele peavad vastama kolmandate riikide kodanikud, kes soovivad saada rahvusvahelist kaitset, ning teiseks selle kaitse materiaalõiguslik sisu.

73 Seevastu ei soovita selle direktiiviga mingil moel kehtestada rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise menetlusnorme ega seega ka mitte menetlusõiguslikke tagatisi, mida tuleks varjupaigataotlejatele nende alusel anda.

74 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et asjaomase liikmesriigi sellist kohustust teha varjupaigataotlejaga koostööd, nagu tuleneb direktiivi 2004/83 artikli 4 lõike 1 teisest lausest, ei saa tõlgendada nii, et juhul kui välismaalane taotleb täiendava kaitse seisundit pärast seda, kui on keeldutud tunnustamast tema pagulasseisundit, ja kui pädev siseriiklik ametiasutus kavatseb jätta rahuldamata ka nimetatud teise taotluse, siis on see ametiasutus kohustatud enne oma otsuse tegemist teavitama huvitatud isikut kavandatavast otsusest jätta tema taotlus rahuldamata ning talle teatama argumendid, millega ta kavatseb rahuldamata jätmise otsust põhjendada, et anda kõnealusele taotlejale võimalus esitada selle kohta oma seisukoht.

75 Neid täpsustusi silmas pidades tuleb tõdeda, et Euroopa Kohtule esitatud põhikohtuasja poolte seisukohtadest ilmneb, et käsitletav kohtuasi puudutab üldisemalt välismaalase õigust olla ära kuulatud menetluse käigus, kus vaadatakse läbi tema teine taotlus, mille ese on täiendava kaitse saamine, kui see on esitatud pärast seda, kui lükati tagasi tema esimene taotlus pagulasseisundi tunnustamiseks, sellisel juhul, nagu on arutluse all eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleliolevas asjas, kus esialgne taotlus vaadati läbi eraldiseisvas menetluses, mille raames huvitatud isikul oli võimalus nõuetekohaselt oma märkusi esitada.

76 Eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks on seega vajalik kindlaks määrata, kas sellisel juhul nagu põhikohtuasjas, mida iseloomustavad varjupaigataotluse ja täiendava kaitse taotluse hindamiseks kahe erineva, üksteisele järgneva menetluse kohaldamine, on liidu õigusega vastuolus asjaolu, et teise taotluse läbivaatamisel ei korraldata uut huvitatud isiku ärakuulamist enne tema taotluse rahuldamata jätmist, kuna – nagu väidavad High Court ja Iirimaa – viimati nimetatud isik on juba ära kuulatud menetluses, kus vaadati läbi tema esimene taotlus, millega ta taotles pagulasseisundi tunnustamist.

77 Kõigepealt tuleb meenutada, et direktiiv 2005/85 kehtestab miinimumnõuded taotluste läbivaatamise menetlusele ja täpsustab varjupaigataotlejate õigusi.

78 Selleks sätestab nimetatud direktiiv muu hulgas, et varjupaigataotlusi ei lükata tagasi ega jäeta läbi vaatamata ainult põhjusel, et neid ei esitatud niipea kui võimalik (artikli 8 lõige 1), et taotlused vaadatakse läbi ja otsused tehakse individuaalselt, objektiivselt ja erapooletult (artikli 8 lõike 2 punkt a) ja et taotluse rahuldamata jätmise korral esitatakse otsuses seda õigustavad asjaolud ja õiguslikud põhjused (artikli 9 lõike 2 esimene lõik) ning enne, kui pädev asutus võtab vastu otsuse, antakse varjupaigataotlejale võimalus tema taotlusega seonduvaks küsitluseks tingimustes, kus huvitatud isikul on võimalus põhjalikult põhjendada oma taotlust (artikkel 12 ja artikli 13 lõige 3).

79 Samas kohaldatakse direktiivi 2005/85 täiendava kaitse taotlustele üksnes juhul, kui mõni liikmesriik kehtestab üheainsa menetluse, mille raames ta vaatab taotlusi läbi mõlema rahvusvahelise kaitse liigi – nii pagulasseisundi kui ka täiendava kaitse – seisukohalt. Nimelt tuleb sellisel juhul kõnealuses direktiivis sätestatud eeskirju kohaldada kogu menetluse vältel, niisiis ka siis, kui pädev siseriiklik ametiasutus hindab täiendava kaitse saamiseks esitatud taotlust.

80 See ei ole aga nii Iirimaal, kuna see liikmesriik on otsustanud kahe eraldi menetluse kasutuselvõtu kasuks; vastavalt varjupaigataotluste ja täiendava kaitse taotluste jaoks, ning teist menetlust ei saa kohaldada enne, kui esimeses on tehtud keelduv otsus. Neil kaalutlustel näeb Iiri õigus ette direktiivis 2005/85 sätestatud tagatistest ja põhimõtetest kinnipidamise üksnes pagulasseisundi tunnustamise taotluse hindamisel. Mis täpsemalt puudutab taotleja õigust olla ära kuulatud enne otsuse tegemist, siis selles osas täpsustab High Court oma eelotsusetaotluses, et väljakujunenud siseriikliku kohtupraktika kohaselt ei pea seda vorminõuet järgima, kui täiendava kaitse taotlust vaadatakse läbi pärast varjupaigataotluse rahuldamata jätmist, kuna huvitatud isik on juba ära kuulatud tema varjupaigataotluse hindamisel ja kuna need kaks menetlust on omavahel tihedalt seotud.

81 Selles osas on oluline meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kaitseõiguste tagamine liidu õiguse üks aluspõhimõte (vt eelkõige 28. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-7/98: Krombach, EKL 2000, lk I-1935, punkt 42, ja 18. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-349/07: Sopropé, EKL 2008, lk I-10369, punkt 36).

82 Käesoleval juhul on täpsemalt tegemist õigusega olla ära kuulatud kõigis menetlustes, mis on osa sellest aluspõhimõttest (vt selle kohta eelkõige 9. novembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 322/81: Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 3461, punkt 7, ja 18. oktoobri

1989. aasta otsus kohtuasjas 374/87: Orkem *vs.* komisjon, EKL 1989, lk 3283, punkt 32) ning mis tuleneb käesoleval ajal mitte üksnes harta artiklitest 47 ja 48, mis tagavad kaitseõiguste järgmise ning õiguse õiglasele kohtumõistmisele, vaid ka harta artiklist 41, mis tagab õiguse heale haldusele.

83 Nimetatud artikli 41 lõige 2 sätestab, et õigus heale haldusele kätkeb muu hulgas igaühe õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada, ja igaühe õigust tutvuda teda puudutavate andmetega, võttes samal ajal arvesse konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve, ning asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid.

84 Seega tuleb asuda seisukohale, nagu johtub ka selle sätte sõnastusest, et see on üldkohaldatav säte.

85 Euroopa Kohus on ka alati kinnitanud õiguse olla ära kuulatud tähtsust ja selle õiguse väga suurt ulatust liidu õiguskorras, sedastades, et seda õigust tuleb kohaldada igas menetluses, mis võib viia konkreetse isiku huve kahjustava otsuse tegemiseni (vt eelkõige 23. oktoobri 1974. aasta otsus kohtuasjas 17/74: Transocean Marine Paint *vs.* komisjon, EKL 1974, lk 1063, punkt 15; eespool viidatud kohtuotsus Krombach, punkt 42, ja eespool viidatud kohtuotsus Sopropé, punkt 36).

86 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb seda õigust järgida ka siis, kui kohaldatavad õigusaktid niisugust formaalsust sõnaselgelt ette ei näe (vt eespool viidatud kohtuotsus Sopropé, punkt 38).

87 Õigus olla ära kuulatud tagab igale isikule võimaluse teha haldusmenetluses enne tema huve kahjustada võiva otsuse tegemist tegelikult ja tõhusalt teatavaks oma seisukoht (vt eelkõige 9. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas C-287/02: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5093, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika; eespool viidatud kohtuotsus Sopropé, punkt 37; 1. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-141/08 P: Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware *vs.* nõukogu, EKL 2009, lk I-9147, punkt 83, ja 21. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-27/09 P: Prantsusmaa *vs.* People's Mojahedin Organization of Iran, EKL 2011, lk I-13427, punktid 64 ja 65).

88 Nimetatud õigus eeldab ka, et haldusasutus võtab nõuetekohaselt arvesse huvitatud isiku esitatud märkusi, kui ta hindab hoolikalt ja erapooletult kõiki käsitletaval juhul asjakohaseid tõendeid ja põhjendab oma otsust üksikasjalikult (vt 21. novembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-269/90: Technische Universität München, EKL 1991, lk I-5469, punkt 14, ja eespool viidatud kohtuotsus Sopropé, punkt 50) ja seega kujutab endast kaitseõiguste põhimõtte tuletist kohustus põhjendada otsust piisavalt asjaomase juhtumi asjaoludest lähtudes ja konkreetselt viisil, et huvitatud isikul oleks võimalik mõista keeldumise põhjusi, mille tõttu tema taotlus jäeti rahuldamata.

89 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb seega, et sel viisil mõistetud varjupaigataotleja õigust olla ära kuulatud tuleb täies ulatuses kohaldada kogu rahvusvahelise kaitse andmise taotluse hindamismenetlusele, mille viib läbi pädev siseriiklik ametiasutus õigusnormide alusel, mis on kehtestatud Euroopa ühise varjupaigasüsteemi raames.

90 Seega ei saa nõustuda eelotsusetaotluse esitanud Iiri kohtu väitega, et sellisel juhul nagu kõnealuses liikmesriigis, kus täiendava kaitse taotlus vaadatakse läbi eraldiseisvas menetluses, mis leiab tingimata aset pärast seda, kui varjupaigataotlus on jäetud rahuldamata otsusega, mis tehakse pärast uurimismenetlust, mis hõlmab huvitatud isiku ärakuulamist, ei ole vaja huvitatud isikut täiendava kaitse taotluse hindamiseks uuesti ära kuulata, kuna see vorminõue kujutab endast mingil määral selle kordamist, mida välismaalane on väga sarnases asjas juba läbi teinud.

91 Vastupidi, kui liikmesriik on otsustanud kasutusele võtta kaks erinevat, üksteisele järgnevat varjupaigataotluse ja täiendava kaitse taotluse menetlust, siis on selle põhimõttelist tähtsust silmas pidades oluline, et huvitatud isiku õigus olla ära kuulatud oleks täielikult tagatud mõlema menetluse käigus.

92 See tõlgendus on seda enam õigustatud põhikohtuasjas, kus eelotsusetaotluse esitanud kohtu enda selgituste kohaselt piirdus pädev siseriiklik ametiasutus, kui ta põhjendas oma otsust jätta rahuldamata täiendava kaitse taotlus, viitamisega üksnes suures osas samadele põhjendustele, mille alusel seesama ametiasutus jättis rahuldamata varjupaigataotluse, kuigi direktiivi 2004/83 kohaselt ei pea pagulasseisundi andmiseks ja täiendava kaitse seisundi saamiseks olema täidetud samad tingimused, kuna nende kahe seisundiga seonduvad õigused on erinevad.

93 Tuleb ka lisada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt liikmesriigid mitte üksnes ei pea tõlgendama siseriiklikku õigust kooskõlas liidu õigusega, vaid nad peavad ka jälgima, et nad ei tugine tõlgendusele, mis on vastuolus liidu õiguskorras kaitstavate põhiõigustega või muude liidu õiguse üldpõhimõtetega (vt 21. detsembri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-411/10 ja C-493/10: N. S. jt, EKL 2001, lk I-13905, punkt 77).

94 Eeltoodud liidu õiguse tõlgendamiseks vajalike juhtnööride alusel on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne hinnata, kas liidu õigusest tulenevate nõuetega on kooskõlas menetlus, mis viidi läbi M.M. esitatud täiendava kaitse taotluse läbivaatamisel, ja juhul kui ta tuvastab, et on rikutud viimati nimetatud isiku õigust olla ära kuulatud, tegema sellest asjakohased järeldused.

95 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata järgmiselt

— asjaomase liikmesriigi sellist kohustust teha varjupaigataotlejaga koostööd, nagu tuleneb direktiivi 2004/83/EÜ artikli 4 lõike 1 teisest lausest, ei saa tõlgendada nii, et juhul kui välismaalane taotleb täiendava kaitse seisundit pärast seda, kui keelduti tunnustamast tema pagulasseisundit, ja kui pädev siseriiklik ametiasutus kavatseb jätta rahuldamata ka nimetatud teise taotluse, siis on see ametiasutus kohustatud enne oma otsuse tegemist teavitama huvitatud isikut kavandatavast otsusest jätta tema taotlus rahuldamata ning talle teatama argumendid, millega ta kavatseb rahuldamata jätmise otsust põhjendada, et anda kõnealusele taotlejale võimalus esitada selle kohta oma seisukoht;

— samas on sellise siseriiklike õigusnormidega kehtestatud süsteemi puhul – millega on tegemist põhikohtuasjas ja mida iseloomustab see, et pagulasseisundi tunnustamise taotluse ja täiendava kaitse seisundi taotluse hindamine toimub kahes eraldiseisvas üksteisele järgnevas menetluses – eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne teostada järelevalvet, et nendes mõlemas menetluses oleks tagatud taotleja põhiõigused ja täpsemalt tema õigus olla ära kuulatud nii, et talle on antud võimalus esitada tulemuslikult oma seisukohad enne, kui tehakse mis tahes otsus, millega otsustatakse jätta talle taotletud kaitse andmata. Sellises süsteemis ei tähenda asjaolu, et huvitatud isik on juba tema pagulasseisundi tunnustamise taotluse läbivaatamise käigus ära kuulatud, et sellise vorminõude võiks jätta täitmata täiendava kaitse taotluse läbivaatamise menetluses.

Kohtukulud

96 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Asjaomase liikmesriigi sellist kohustust teha varjupaigataotlejaga koostööd, nagu tuleneb nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/83/EÜ miinimumnõuete kohta, mida kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad täitma, et saada pagulase või muul põhjusel rahvusvahelist kaitset vajava isiku staatus, ja antava kaitse sisu kohta artikli 4 lõike 1 teisest lausest, ei saa tõlgendada nii, et juhul kui välismaalane taotleb täiendava kaitse seisundit pärast seda, kui keelduti tunnustamast tema pagulasseisundit, ja kui pädev siseriiklik ametiasutus

kavatseb jätta rahuldamata ka nimetatud teise taotluse, siis on see ametiasutus kohustatud enne oma otsuse tegemist teavitama huvitatud isikut kavandatavast otsusest jätta tema taotlus rahuldamata ning talle teatama argumendid, millega ta kavatseb rahuldamata jätmise otsust põhjendada, et anda kõnealusele taotlejale võimalus esitada selle kohta oma seisukoht.

Samas on sellise siseriiklike õigusnormidega kehtestatud süsteemi puhul – millega on tegemist põhikohtuasjas ja mida iseloomustab see, et pagulasseisundi tunnustamise taotluse ja täiendava kaitse seisundi taotluse hindamine toimub kahes eraldiseisvas üksteisele järgnevas menetluses – eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne teostada järelevalvet, et nendes mõlemas menetluses oleks tagatud taotleja põhiõigused ja täpsemalt tema õigus olla ära kuulatud nii, et talle on antud võimalus esitada tulemuslikult oma seisukohad enne, kui tehakse mis tahes otsus, millega otsustatakse jätta talle taotletud kaitse andmata. Sellises süsteemis ei tähenda asjaolu, et huvitatud isik on juba tema pagulasseisundi tunnustamise taotluse läbivaatamise käigus ära kuulatud, et sellise vorminõude võiks jätta täitmata täiendava kaitse taotluse läbivaatamise menetluses.

Allkirjad